

Mindre Meddelelser.

Polarekspeditioner.¹⁾ Medens Ernst Shackletons Ekspedition til Sydpolarlandene og Kapt. Otto Sverdrups Efter-søgningsekspedition efter to borteblevne russiske Ekspeditioner antagelig i bedste Velgaaende, maa man vel nu desværre anse det for givet, at Dr. W. Stefansson, der i Sommeren 1913 drog ud med Skibene »Karluk«, »Alaska« og »Mary Sachs« for at undersøge de store Strækninger Nord for det nordvestlige Canada og Alaska, er forulykket. Ekspeditionen udgik under engelsk Flag og var beregnet til at vare over 4 Aar. Den har fra første Færd været hjemsegt af Modgang. Den 13. Januar blev »Karluk« skruet i Sænk; men Stefansson havde da allerede for nogle Maaneder siden forladt Skibet med 5 Mand, og siden har ingen hørt noget til ham. »Karluk«s Besætning blev paa Isen i flere Uger, derefter drog 8 Mand afsted for at naa til Wrangels Ø over Herald Øen; disse maa antages at være omkomne. Heriblandt var Lægen Dr. Malkay, Oceanografen James Murray og Antropologen Henri Beauchat. Resten af Besætningen, der senere drog afsted med Kapt. Bartlett i Spidsen, naaede Wrangels Ø; men her døde Topografen, Nordmanden Mammen, Geolog Malloe og en Matros. 8 Mand af »Karluk«s Besætning blev fundne af en Undsætningsekspedition fra Alaska. De af Besætningen, der drog til Herald Øen, er uden Tvivl omkomne, ligesom Stefansson selv samt hans Ledsagere, der med 1 Slæde og 6 Hunde drog fra Herschell Øen ad Prince Patrick-Øen til »Alaska« og »Mary Sachs« er saa vidt vides slupne heldig fra Turen.

Forskning paa Fidschi-Øerne. Harvard Universitetet i Cambridge har udsendt Geologen W. G. Foye og Zoologen W. M. Mann paa en 9 Maaneders Ekspedition til Fidschi-Øerne, hvor de skal fortsætte de af Professor W. M. Davis begyndte Undersøgelser over Koralløernes Opstaaen, deres Dannelselse, Fysiografi og Dyreverdensens geografiske Udbredelse.

Forskning i Amazondistriktet. I 1913 havde Pennsylvania Universitetet i Philadelphia udsendt den bekendte Dr. W. C. Farabee paa Undersøgelser i Amazonflodlandet. Længe har man været i Uvished om Ekspeditionens Skæbne. Nu er der imidlertid kommet Underretning om, at Dr. F. — efter at have underkastet Øen Marajo i Amazonflodens Munding en indgaaende Undersøgelse — har tiltraadt en Rejse til den øvre Purus for at udforske den Egn, der har været Genstand for Grænsestridigheder imellem Bolivia, Peru og Brasilien.

Forskninger paa Ny Guinea. Før den europæiske Krigs Udbrud var den tyske Sepikekspedition beskæftiget med Udforskningen af Sepikfloden. Efter Ekspeditionens Opløsning blev Dr. Thurnwald, Medlem af Ekspeditionen, tilbage og foretog flere Udflugter til Sepiks Kildefloder. Efter Krigens Udbrud maatte Dr. Thurnwald gaa over paa hollandsk Territorium.

¹⁾ Efter Red.s Slutning er der indløbet nye Meddelelser. Se efterfølgende.

I britisk Ny Guinea er før Krigens Udbrud Englænderen Sir Rupert Clarke trængt frem langs Øens mægtigste Flod Fly til det ca. 600 Meter høje Donaldsen Bjærg. Ekspeditionen gjaldt Søgning efter Guld, hvilket vel blev fundet, men i saa ringe Mængde, at det ikke vilde betale sig at anlægge Miner. I den hollandske Del af Øen har der i 1914 været to større Ekspeditioner udsendt, den ene under Løjtnanterne Stroeve og Ilgen til Landet om Mamberamo Floden; her blev Stroeve myrdet paa en Jagtudflugt af de Indfødte. Hans Dagbøger blev senere fundne af en Straffekspedition under Løjtnant Ilgen. Den anden under Ledelse af Kaptajn Oppermann har lykkelig tilendebragt Forskninger omkring Idenburgfloden.

Magnetiske og lufterelektriske Undersøgelser i det stille Ocean. Den bekendte amerikanske Jagt »Carnegie« tiltraadte den 6. Marts sin 4. store Rejse, der skal forme sig som en Jordomsejling. Den gik fra New York gennem Panama-Kanalen og skulde herfra gaa over Hawaii til Ny Zeeland og videre omkring Jorden langs den 60—65° Bredde. Foruden de sædvanlige magnetiske Observationer skulde Farten i Aar særlig gælde Undersøgelser af Luftens Elektricitet.

Ny russisk Bane. Den 1. Oktbr. 1915 haaber Rusland at faa færdig en dobbeltsporet Jærnbane fra Petrograd gennem Petrozavodsk til Kola og det nordlige Ishav. Denne nye Linie vil ligge parallelt til den nuværende, enkeltsporede Bane, som forbinder Archangelsk med Vologda; men den vil ligge mere end 40 g. Mile længer mod Vest. Hvad der giver den særlig Betydning, er, at den vil føre til et Endepunkt, Ekaterina, som er fri for Is hele Aaret.

Afstanden mellem Ekaterina og Kola er omtrent 7 Mile. Om Vinteren hindrer Isen Skibe i at gaa op til Kola; men i Havnen ved Ekaterina er der sjældent Is, undtagen i en kort Tid i Slutningen af Februar og Begyndelsen af Marts, og dette dog kun i usædvanlig strænge Vintre.

Ekaterina har den Fordel, at dens Havn berøres af Golfstrømmen. Denne, der kommer fra Atlanterhavet, gaar rundt om Nordkap og langs med Murmankysten, som den nordlige Kyst af Provinsen Kola kaldes. Virkningen af Strømmen strækker sig mod Øst til Ekaterina, men ikke længere, og Følgen deraf er, at Ekaterinas Havn er isfri i Reglen hele Vintren. Archangelsk, der ligger ved det hvide Hav, er lukket for Skibsfart fra tidlig i Oktober til ind i Maj.

Sidste Vinter gjorde Rusland sig store Anstrengelser for at holde Adgangen til Archangelsk aaben ved Hjælp af Isbrydere, men kun med lidet Held, og dette skete paa en Tid, da Rusland langt mere end ellers følte Nødvendigheden af at have en umiddelbar og sikker Forbindelse med de vestlige Lande.

Saa længe som Archangelsk var lukket, kunde Tilførsler kun ske ved Hjælp af den norske Havn Narvik, hvorfra Varerne førtes over Land gennem Norge og Sverige til Torneå; men denne Forbindelse viste sig ganske utilstrækkelig, medens den eneste anden Vej, der kunde benyttes til Indførsel, var fra

Vladivostok ad Banen gennem Sibirien, en Vej paa henvend 1000 Mile alene til Moskva.

Det var den forrige russiske Finansminister, Grev C. J. Witte, som først opdagede Betydningen af Ekaterina, og under Medvirkning af Guvernøren i Provinseu Kola S. L. Engelbrett klargjorde Muligheden af at gøre Brug af Ekaterina.

Kolabugten gaar omtrent 10 Mile ind i Landet; men Skibene kan ikke komme ind til selve Kola paa Grund af altfor lavt Vand. Ved Lavvande ligger en stor Del af Søgrunden ved Byen tør, idet Forskellen mellem Flod og Ebbe er 3,8—4,4 m. Skibene maa forblive omtrent godt 1 km udenfor Byen, og om Vinteren er Bugten tilfrossen omtrent til $3\frac{1}{2}$ Mile fra Byen.

Ekaterina har saaledes langt større Fordele end Kola, den var den bedste Havn ved Murmankysten. Den ligger omtrent 2 Mile fra selve Ishavet og fra det Sejløb, som Skibene i Reglen benytter paa Vejen til Archangelsk. Havnen beskyttes af den foran liggende Ekaterinaø, som er omtrent 2 km lang og kun halvt saa bred. Kun overordentlig sjældent ses der Is i Havnen. Den føres snart bort af Ebbe og Flod og er ingen Sinde sværere, end at et Dampskib let kan bryde gennem den. Selve Havnen er omtrent 2 km lang og noget over 0,5 km bred, medens Vanddybden er 19—29 m, saa at Skibe kan lægge til lige ved Kysten.

Selv det værste Uvejr i Ishavet eller i Kolabugten berører ikke Havnen. Vandet i den er til enhver Tid saa roligt som i en Mølle dam, og en Aa med udmærket godt Vand løber ud i Havnen fra Sydvest. Denne Aa fryser aldrig til.

Paa Grund af den temmelig høje Kyst ved Havnen og Vanskeligheden ved at anbringe store Varehuse paa den, har Guvernør Engelbrett fundet det nødvendigt at lade disse bygge

i Bugten Kisslaja, der ligger kun lidt over 1 km S. V. for Ekaterina og selv er tilgængelig for mindre Skibe.

Skibe, der kommer fra Vest, vil finde det let at naa disse Steder. Fra Nordkap vil de langs Kysten træffe dybt Farvand, og Indløbet til Ekaterina-Havnen er betegnet ved Fyr.

I Kolomnafabrikerne i Golutvin i Provinseu Moskva havde man begyndt at bygge Godslokomotiver til Jærnbanen. De skulde have en Vægt af 64,2 Tons og kunde fyres enten med Brænde eller Olié; men Krigen har gjort det nødvendigt at lade hine Fabriker arbejde i Krigsejemed, og man skal derfor nu være gaaet over til at indføre det nødvendige Jærnbane-materiel fra Amerika.

Vejen mellem Petrograd og Ekaterina, der udgør 128 g. Mile, venter man vil kunne tilbagelægges i 24 Timer.

(New York Herald 8. Aug. 1915).

Der er nu indløbet Meddelelse om, at Sverdrups Ekspedition er ankommen i god Behold til Archangelsk. Sverdrup forlod Kristiania den 15. Juli 1914 med Skibet »Eclipse« for at søge efter Russerne Brusilovs og Rusanovs Polarekspeditioner, men skal ikke have fundet Spor af dem.

Stefanssons Polarekspedition. Der er nu indløbet Meddelelse om, at Stefansson af Hvalfangere er truffet i god Behold paa Banks Land, og at han herfra træffer Forberedelser til en Ekspedition mod Vest ud over Polarhavet. Der skal være fundet nyt Land Vest for Banks Land og Prince Patricks Land.

Literaturanmeldelser.

Report on the Danish Oceanographical Expeditions 1908—1910 to the Mediterranean and adjacent Seas, published at the cost of the Carlsberg Fund, under the superintendence of Johs. Schmidt, Ph. D. — No. 3. 1915.

I »Geografisk Tidsskrift«s 20. Bind gav Drs. Johs. Schmidt, J. N. Nielsen og J. P. Jacobsen en foreløbig Beretning om den danske oceanografiske Ekspedition til Middelhavet i Vinteren 1908—1909. Det da indvundne Materiale saavel af hydrografisk som af biografisk Art gav interessante Oplysninger om Middelhavets Oceanografi i Vintertiden; men endnu manglede en tilsvarende Undersøgelse i Sommertiden. En saadan blev udført i Sommeren 1910, hvor den danske Undersøgelsesdamper »Thor«

naaede helt ind gennem Middelhavet til det ægæiske Hav, passerede Dardanellerne, arbejdede i Marmarahavet og endog gjorde en kort Afstikker ind i Sortehavet.

Resultaterne af disse to Togter og af tidligere af »Kommissionen for Havundersøgelser« udsendte Ekspeditioner til Atlanterhavet Vest for Evropa har Dr. Johs. Schmidt begyndt at udgive under den i Overskriften nævnte Titel.

Det første Bind udkom i 1912 og indeholdt en udførlig og udtømmende Behandling af Middelhavets Hydrografi; den har vakt betydelig Opsigt i Udlandet og har faktisk givet helt nye Synspunkter for Forstaaelsen af Vandcirkulationen i Middelhavet (se f. Eks. Dr. G. Schott's oversigtlige Referat, »Die Gewässer des Mittelmeeres«, i Annalen d.